

Stockholm den 22 april 2024

R-2024/0725

Till Arbetsmarknadsdepartementet

A2024/00379

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 18 mars 2024 beretts tillfälle att avge yttrande över utkast till lagrådsremiss Ökad kontroll vid utbetalning från den statliga lönegarantin.

Sammanfattning

Advokatsamfundet har ingen erinran mot att ansvaret för utbetalningarna av lönegaranti övergår till Skatteverket och där blir en egen verksamhetsgren. Advokatsamfundet vill dock understryka att det är av största vikt att erforderliga fungerande system och resurser för ändamålet finns tillgängliga när ansvaret övergår för att det inte ska bli fördröjningar i utbetalningen av garantimedel till berörda arbetstagare.

Advokatsamfundet ställer sig bakom att utbetalande myndighet ska kunna kontrollera att en arbetstagare har rätt till garantibelopp. Till skillnad från förslaget anser dock Advokatsamfundet att kontroll, med undantag för utbetalning av uppsägningslön, inte ska genomföras i samtliga fall utan endast när det finns särskilda skäl för detta eller det av annan anledning är motiverat, t.ex. efter uppmaning från beslutsfattaren eller tillsynsmyndigheten i konkurser.

På grund av att det föreslås att utbetalning av garantimedel inte får ske före kontroll har gjorts anser Advokatsamfundet att även genomförandet av kontrollen bör förenas med ett tidsrequisit, förslagsvis ”snarast” som i övrigt gäller för hanteringen enligt lönegarantilagen. Av utkastet till lagrådsremissen framgår att Skatteverket avser att skapa ett IT-system för automatiserad hantering av kontrollfunktionen, lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 februari 2025. Dock nämns det inte i remissen att en utredning har genomförts för att bedöma om ett sådant system, tillsammans med tillräckliga resurser, kan vara färdigutvecklat och fungerande vid den angivna tidpunkten. På grund av att förslaget innebär att samtliga lönegarantibeslut måste kontrolleras före utbetalning sker är det av yttersta vikt att det kan finnas ett system på plats för sådan masshantering per den 1 februari 2025.

Advokatsamfundet anser följaktligen att tillägg bör göras i 23 a § i förslag till lag om ändring i lönegarantilagen om att kontroll ska göras när det finns särskilda skäl för detta eller när det av annan anledning är motiverat och att sådan kontroll i förekommande fall ska göras snarast.

Advokatsamfundet tillstyrker att sekretess ska gälla i Skatteverkets lönegarantiverksamhet.

Advokatsamfundet tillstyrker föreslagna bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter samt sekretessbrytande regler som utökar möjligheterna till informationsutbyte mellan Skatteverket, konkursförvaltare och företagsrekonstruktörer.

Advokatsamfundet har i och för sig ingen erinran mot att beslutsfattarens underrättelseskyldighet till utbetalande myndighet enligt 12 § lönegarantilagen utökas till uppgift som påverkar frågan om arbetstagarens fordran omfattas av förmånsrätt, från att tidigare endast gällt förmånsberättigad uppsägningslön.

Advokatsamfundet har i och för sig ingen erinran mot att beslutsfattarens omprövningsskyldighet enligt 18 § lönegarantilagen utökas till att omfatta arbetstagarens hela fordran som omfattas av rätt till betalning enligt garantin, från att tidigare endast gällt uppsägningslön.

Advokatsamfundet hänvisar även till de synpunkter som tidigare har lämnats över Skatteverkets promemoria.¹ I övrigt har Advokatsamfundet ingen erinran mot förslagen.

Närmare om framförda synpunkter

Mot bakgrund av vad som framkommit i Riksrevisionens rapport om förekomst av missbruk av den statliga lönegarantin (RIR 2022:4), är det angeläget att åtgärder vidtas för att stävja detta missbruk.

Åtgärder och verktyg behövs för att missbruk dels ska kunna förebyggas, dels ge möjlighet att snabbt kunna stoppa felaktiga utbetalningar, dels ge möjlighet att kunna återkräva felaktigt utbetalda medel.

Advokatsamfundet anser att förslaget med utökat samarbete och informationsutbyte mellan myndigheter och beslutsfattare, jämte en kontroll av Skatteverket, kan förväntas bidra till en minskning av antalet beslut som grundar sig på oriktiga uppgifter och därmed också minska utbetalningar av lönegarantimedel på felaktiga grunder.

Som Advokatsamfundet anfört i tidigare remissyttrande är det bra med en uppföljande kontroll av, i synnerhet, utbetalningar av uppsägningslön, som idag har brister. Det är svårt att kontrollera att arbetstagaren under uppsägnings tiden inte uppbär såväl lönegaranti som lön från nytt arbete. Skatteverket får antas ha den i särklass bästa möjligheten att kontrollera att arbetstagaren inte blir dubbelkompenserad genom att uppbära både lönegaranti och lön från ny anställning.

Vad gäller kontroll i övriga situationer kan det enligt Advokatsamfundet alltjämt ifrågasättas om det av GDPR-skäl ska göras i samtliga lönegarantifall. Kontroller bör därför rimligen begränsas till de fall där det föreligger särskilda skäl eller efter en uppmaning från beslutsfattaren.

Enligt GDPR ska den personuppgiftsansvarige inte behandla fler personuppgifter än vad som behövs för ändamålen. I en konkurs/rekonstruktion avseende ett större företag med ordnad ekonomi och lönehantering är riskerna för missbruk av uppenbara skäl mindre än i t.ex. en konkurs/rekonstruktion avseende ett nystartat fåmansföretag eller där verksamhet inte pågår vid konkursutbrottet. En nyansering av utrednings- och

¹ Se Advokatsamfundets remissyttrande den 9 december 2022 över Skatteverkets promemoria Lönegaranti (A2022/01136).

kontrollskyldigheten är därför önskvärd. Före det att kontrollfunktionerna fullt ut implementerats och rutiner etablerats finns det även anledning att begränsa antalet kontroller för att undvika omotiverade fördröjningar i utbetalningen av garantimedel.

Advokatsamfundet har vidare i tidigare remissyttrande ansett att Skatteverkets förslag då var otydligt avseende hur och när kontrollfunktionen i praktiken ska genomföras. Detta har nu konkretiserats närmare i det föreliggande utkastet till lagrådsremiss med angivande av att kontroll av alla beslut och underrättelser ska ske inför varje utbetalning av garantimedel. Det har vidare redogjorts närmare för vilka uppgifter som ska kontrolleras mot beslut och underrättelser, vilka enligt även Advokatsamfundet bedöms vara relevanta för frågan. Det anges att en automatiserad initial behandling ska genomföras och att de för ärendet relevanta uppgifter som därvid noteras skickas vidare till handläggare för genomgång och eventuell åtgärd. Det föreslås att utbetalning av garantimedel ej får ske före det att kontrollen är genomförd.

Det är enligt Advokatsamfundet uppenbart att det är av yttersta vikt att detta kontrollmoment inte tillåts bli, eller kan användas som, en stoppkloss i lönegarantisystemet. Det bör i det allra minsta anges ett skyndsamt tidsrekvisit för genomförandet av kontrollen i likhet med vad som gäller för övriga åtgärder som ska vidtas enligt lönegarantilagen. Det anges i remissen att det behöver skapas nya system för genomförandet av kontrollerna men det anges inte att det har utretts att sådana system och resurser realistiskt kan finnas på plats den 1 februari 2025 när lagändringarna föreslås träda i kraft. Som Advokatsamfundet tidigare anfört är tidsaspekten av särskild vikt i konkurser och rekonstruktioner med fortsatt drift där arbetstagarnas arbetsplikt är direkt kopplad till att de erhåller lönegaranti. I de fall lönegarantihandläggningen drar ut på tiden riskeras att arbetstagare lämnar verksamheten för andra arbeten.

Advokatsamfundet delar som tidigare framförts bedömningen att beslutsfattaren ska kunna ändra beslut avseende samtliga former av ersättning på garantin, inte bara uppsägningslön. Enligt gällande lag är det inte möjligt att ändra ett beslut till den anställdes nackdel avseende utbetald lön, även om det visar sig att det är uppenbart att beslutet är felaktigt på grund av oriktiga uppgifter. Som Advokatsamfundet tidigare

påpekat utesluter detta dock, enligt Advokatsamfundets bedömning och till vilken utkastet till lagrådsremiss anslutit sig, inte att beslut om återkrav kan fattas.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander